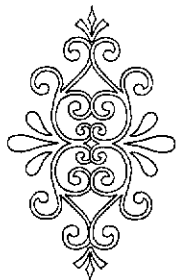

معرفی‌های اجمالی

الاصفی فی تفسیر القرآن (ج ۱)

مولی محمد محسن فیض کاشانی، تحقیق:

محمد حسین درایتی و محمدرضا نعمتی -

قم: دفتر تبلیغات اسلامی - ۱۳۷۶ ش. چاپ

اول - ۷۱۶ ص - وزیری.

قبلاً در شماره چهارم نشریه بینات، این کتاب

توسط مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی دفتر تبلیغات

اسلامی، به عنوان کتاب در آستانه پژوهش و نشر

معرفی گردید.

اینک جلد اول آن که از سوره حمد تا آخر سوره اسراء است، به همت آن مرکز

محترم انتشار یافته است که امید است به زودی بقیه جلد‌های این اثر گرانسنگ به زیور

طبع آراسته گردد.

چنانکه قبلاً آورده‌اند این کتاب، یکی از سه اثر تفسیری مرحوم فیض است که

الاصفی

فی تفسیر القرآن

المؤلف محمد محسن فیض کاشانی

(۱۳۷۶-۱۳۷۷)

مركز الدراسات والبحوث الاسلامیة

مركز الدراسات والبحوث الاسلامیة

تفسیر مبسوط وی «صافی» است و خلاصه آن «اصفی» است و تلخیص آن «مصفی».

این کتاب، شامل مقدمه ای از مرکز و خطبه کتاب و مقدمه مؤلف است؛ در پی تفسیر سوره های قرآنی و در خاتمه فهرست مصادر تحقیق به تفصیل آمده است. کتاب با تحقیقی ارجمند عرضه شده است و جای نقد و معرفی کاملی را می طلبد.

امید آنکه محققین گرامی این اثر، به زودی بقیه مجلدات آن را به چاپ برسانند و مشتاقان را بهره مند سازند ان شاء الله.

پیام وحی

دکتر محمد کریمی، مشهد: نیکو نشر- چاپ
اول - ۱۳۷۵ ش - ۱۳۷ ص. رقعی.

این کتاب در پانزده بخش و یک مقدمه و توضیح، سامان یافته است. مؤلف ارجمند سعی کرده است با توجه به قرآن و معارف آن و چنانکه خود یاد آور شده است بدون مراجعه به کتابی دیگر، عناوینی را از قرآن استخراج کند و با توضیح مختصری در هر بخش به ذکر آیات آن موضوع بپردازد.

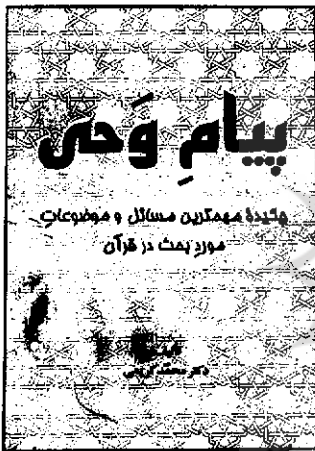
هدف از این کتاب را ارایه تصویر کلی و عصاره مانده از قرآن کریم می داند و روش و نحوه کار و چگونگی تدوین کتاب را در مقدمه کتاب، به روشنی توضیح داده است.

برخی عناوین کتاب عبارت اند از: خدا، جهان، شناخت، انسان، شیطان، تاریخ، اقتصاد، حقوق زن و

مؤلف در مقدمه آورده است:

آنچه پیش رو دارید ماحصل چندین سال کار برنامه ریزی شده روی قرآن است، با این ایده که خلاصه و چکیده ای از مهم ترین موضوعات مورد بحث در قرآن فراهم آید تا هم مبتدیان را مختصر آشنایی از قرآن ببخشد و هم آنانکه تحت تأثیر مکاتب غیر

... . به قرآن، ندارد به تفکر و تجدید نظر و دارد (بر گرفته از ص ۱۱،

مقدمه) امید که چنین باشد.

تفسیر نسفی

(ترجمه ای کهن به فارسی موزون و مسجع)

امام ابو حفص نجم الدین عمر بن محمد نسفی،

تصحیح: دکتر عزیزالله جوینی - تهران:

سروش - ۱۳۷۶ش - چاپ اول - ج ۱ و ۲ -

وزیری.

گفت و گو پیرامون تفاسیر قرآن کریم و روش

های مختلفی را که مفسران ارجمند برگزیده اند، مباحث

بسیار گسترده ای مطرح است که برخی قرآن پژوهان

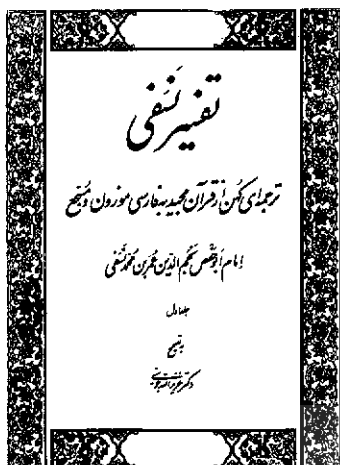
بدان پرداخته اند و در شناسایی مفسران و روش های آنان کوشیده اند که علاقه مندان می توانند به کتب فراوانی که در این باره نگاشته شده است مراجعه کنند.

تفاسیر ادبی که بر قرآن کریم نگاشته شده است، به ویژه در میان فارسی زبانان و ادب دوستان از جایگاه ویژه ای برخوردار است و از دیر باز این گونه تفاسیر مورد توجه ادیبان و علاقه مندان بوده است و توجه خاصی را به خود جلب کرده است.

یکی از تفاسیر ادبی کهن بر قرآن کریم، تفسیر نسفی است و مفسر گرامی آن:

ابو حفص نجم الدین عمر بن محمد بن احمد بن اسماعیل بن لقمان نسفی، معروف به مفتی الثقلین، از اکابر علمای حنفیه است. (۴۶۲ - ۵۲۸) وی مردی دیندار و مؤمن و از مردم ماوراء النهر است. دانا و فاضل و عالم به تمام علوم زمان خود بوده است و در فقه و تفسیر و حدیث و تاریخ و جز آن تألیفاتی دارد که عدد آن به صد می رسد. نجم الدین حافظه ای قوی و استعدادی کم نظیر داشته است و هم شاعری توانا و گویند جن و انس را تعلیم می داده، از این رو به مفتی الثقلین ملقب گردیده است. (ص ۲۷، مقدمه کتاب)

اهمیت این تفسیر چنانکه مصحح محقق، جناب دکتر عزیزالله جوینی در پیشگفتار دراز دامن خود (حدود ۶۰ ص)، آورده اند در نثر بسیار شیوا و شیرین و عبارات موزون و آهنگین آنست.

از کتاب «تاریخ ادبیات در ایران» از دکتر ذبیح الله صفا آورده است که: چون در ترجمه و تفسیر این نسخه، مترجم کوشیده است تا پا به پای کلام آسمانی از محسنات لفظی و معنوی آن تقلید کند و گفتارش را به شیوه بیان و انسجام حروف و کلمات آن نزدیک سازد، لذا پیدایش این گونه نثر را باید در تأثیر عبارات قرآن جست و جو کنیم و آن را منشاء پیدایش چنین نثری بدانیم، نه آن چنان که تصور کرده اند و پنداشته شده است که این گونه سخن از ذوق و اندیشه صوفیانه مایه گرفته و فقط بیان کننده حال و مقام عارفان بوده است. (ص ۱۵، مقدمه کتاب)

مصحح محترم در پیشگفتار کتاب، تقریباً آنچه را که لازم بوده است از: نسخه شناسی و رسم الخط قرآن و زندگی مفسر و روش تصحیح و جز آن آورده است و کتاب را در دو جلد سامان داده است.

جای داشت این تفسیر نفیس با جلد زرکوب و زیبا به چاپ برسد تا این میراث ماندگار، ماندگارتر باقی بماند.

گذری بر قرآن

جعفر شیخ الاسلامی، تهران: انتشارات مدرسه. چاپ اول - ۱۳۷۶ ش - ۱۸۴ ص. وزیری.

کتاب حاضر نوشته جناب جعفر شیخ الاسلامی از علاقه مندان به معارف قرآنی است که خود نیز از اساتید معارف قرآنی هستند و گامهایی در این زمینه برداشته اند.

گذری بر قرآن، کتابی است که برای اهداف

آموزشی، نگاشته شده است و مطالب بسیاری را از قرآن استخراج کرده است و همه آنها را به صورت فهرست وار با ارجاع به قرآن کریم مستند ساخته است و در پایان هر بحث تمرین هایی ارائه کرده است. در برخی موارد تمامی آیه قرآن را آورده است و در برخی موارد تنها به ذکر کلمه مورد نظر و ارجاع به آیه و سوره اکتفا کرده است.

مؤلف گرامی در مقدمه کتاب، تحت عنوان سخنی با معلمان و مربیان گرامی، موارد استفاده کتاب را متذکر شده است: برای مسابقات معارف قرآنی، استفاده در کلاس های دینی و قرآن و معارف اسلامی، برای پیدا کردن تحقیق در موضوعات قرآنی، انتخاب پرسشهای متنوع قرآنی در مناسبت های گوناگون، برای تدریس در کلاس های فوق برنامه و تدریس در پایگاه های تابستانی و

برخی عناوین کتاب عبارت اند از: سیمای نماز در قرآن، بهشت و جهنم در قرآن، حجاب و پوشش در قرآن، مقام زن در قرآن، روان شناسی در قرآن، دانستنی های قرآنی و ده ها عنوان خواندنی دیگر.

امید آنکه این کتاب مورد توجه مربیان و مدرسان علاقه مندان به معارف قرآنی قرار گیرد.

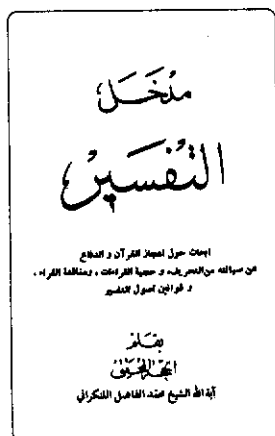
مدخل التفسیر

آیت الله فاضل لنکرانی، قم: دفتر تبلیغات
اسلامی - ۱۳۷۶ ش - چاپ سوم - ۲۹۶ ص -
وزیری.

از دیرباز عالمان و مفسران قرآن کریم، توجه شایسته ای به مباحث علوم قرآنی داشته اند و در این باره آثار ارزشمندی پرداخته اند، تا آنجا که اکنون شاهد صدها جلد کتاب درباره مباحث علوم قرآنی هستیم که برخی از آنها به حق آثاری ماندگار و میراثی جاویدان برای فرهنگ اسلامی محسوب می شوند.

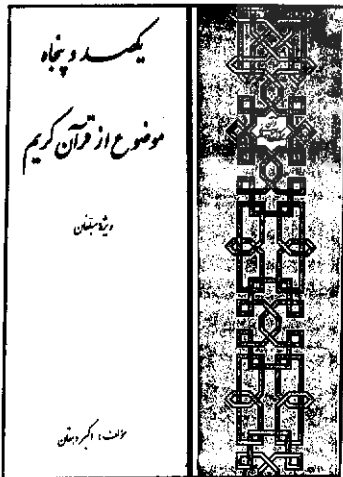
مفسران بزرگواری، قبل از پرداختن به تفسیر قرآن کریم و یا در ضمن مباحث تفسیری، صفحاتی را به مباحث علوم قرآنی اختصاص داده اند و به مباحث عمده علوم قرآنی اشاره کرده اند.

کتاب ارزشمند «مدخل التفسیر» که در واقع بحث های قرآنی است که سالها قبل حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی در جمع کثیری از فاضلان حوزه علمیه مطرح

کرده اند، شامل مباحث قرآنی است که تا حدود زیادی می تواند مقدمه تفسیر قرآن کریم قرار گیرد، از آنجا که این کتاب پس از تدریس، به رشته تحریر در آمده است، قطعاً از اتقان بیشتری برخوردار است چرا که شیوه عالمان گذشته در این بوده است که قبل از نوشتن مطالب علمی و نشر آنها، مباحث را در میان شاگردان خود مطرح می کردند تا مورد جرح و تعدیل قرار گیرد و بعد آنها را نشر می دادند.

مباحث این کتاب در هشت فصل کلی سامان یافته است که عبارت اند از: حقیقة المعجزة (صص ۱۹-۲۹)، اعجاز القرآن (صص ۳۳-۴۳)، وجوه اعجاز القرآن (صص ۴۷-۸۷)، شبهات حول اعجاز القرآن (صص ۹۱-۱۳۲)، حول القراءات و القراء (صص ۱۲۵-۱۵۵)، اصول التفسیر (صص ۱۵۹-۱۷۹)، عدم تحریف الكتاب (صص ۱۸۳-۲۳۰) و شبهات القائلین بالتحریف (صص ۲۳۳-۲۹۶). در ذیل هر یک از این فصول مباحث بسیاری آورده شده و فصل ها به خوبی و گستردگی بیان شده است. نقد و معرفی جامع و کامل این کتاب فرصت دیگری می طلبد که در این مختصر نمی گنجد و جای دارد علاقه مندان به معارف قرآنی با اجازه استاد ارجمند، به ترجمه و نشر این کتاب اقدام نمایند.

یکصد و پنجاه موضوع از قرآن کریم (ویژه مبلغان)

اکبر دهقان، تهران: مرکز فرهنگی درس هایی
از قرآن - ۱۳۷۶ ش. چاپ اول - ۳۳۰ ص -
رقعی.

اثر فوق توسط یکی از طلاب محترم حوزه علمی قم که مدتها به مباحث قرآنی و تفسیری اشتغال دارد، تهیه شده است و هدف تألیف آن را چنانکه در پیشگفتار بسیار کوتاه کتاب اشاره کرده است: دست

یابی سریع و آسان سروران عزیز روحانی و مبلغان گرانقدر در امر بسیار مهم و ارزشمند تبلیغ، به قسمتی از مباحث قرآن کریم است. (ص ۱۵ مقدمه)

مؤلف، کتاب را در پنج فصل سامان داده است و مباحث عمده ای که به اعتقاد وی بیشترین فایده را در امر تبلیغ و ارشاد دارد آورده است. فصل های پنجگانه کتاب عبارت اند از: ۱. مسایل اعتقادی ۲. مسایل عبادی ۳. مسایل اخلاقی و تربیتی ۴. مسایل سیاسی و اجتماعی ۵. معارف، که در ذیل هر یک از آنها عناوین بسیاری به چشم می خورد که بدون هیچ توضیح و تبیینی آیات مربوط به آن عناوین را بدون ترجمه و با تیتراهایی که از خود آیات گرفته است، آورده است.

در پیشگفتار، با بهره جویی از برخی آیات و روایات، به بیان اوصاف شاخص قرآن کریم پرداخته و اهمیت این کتاب الهی را بر شمرده است و در پایان نکاتی را متذکر شده است که در بهره گیری از کتاب مفید است. از جمله: ۱. در استفاده از آیات تنها بخش مورد استفاده مطرح شده نه تمام آیه. ۲. در هر بحثی به چند نمونه از آیات اشاره شده و جمع آوری کامل صورت نپذیرفته است و ...

برخی از عنوان های جدید مباحث مطرح شده عبارت است از: تفاوت نظم دنیا با آخرت، نعمت های معنوی، ابعاد مختلف عدالت اجتماعی، هماهنگی نظام تکوین و تشریح و ...

جای دارد که این کار در سطح گسترده تری که شامل تمامی آیات، همراه با ترجمه و بعضاً اشاره ای گذرا به برخی روایات مربوط باشد انجام گیرد، ان شاء الله.

نسیم حیات (تفسیر جزء سی ام قرآن)

ابوالفضل بهرام پور، قم: هجرت - ۱۳۷۶ ش.

چاپ اول - ۲۲۴ ص - رقی.

تفسیر و تفسیر نگاری قرآن کریم پیشینه ای به قدمت نزول خود این کتاب آسمانی دارد. اکنون که بیش از چهارده قرن از نزول مائده آسمانی می گذرد، هزاران کتاب تفسیر در کتابخانه ها و در نزد علاقه مندان و شیفتگان قرآن کریم وجود دارد. تفاسیر گونه گونی که از زوایای مختلف بر قرآن نظر داشته و با

انگیزه ای خاص نگاشته شده است و تشنگان این دریای بیکران را سیراب کرده است. عالم اسلام هم اکنون شاهد بیشترین آثار درباره قرآن کریم است، آثاری ارزشمند و گرانسنگ.

اینک با پیروزی انقلاب اسلامی و روی کرد دوباره به قرآن و معارف آفتابگون آن، حجم تألیفات قرآنی به مراتب افزایش یافته است. کتاب «نسیم حیات» که در حجمی کوچک، ترجمه و تفسیری بر قرآن کریم است و اکنون اولین جلد آن که در واقع تفسیر جزء آخر قرآن کریم است تقدیم علاقه مندان شده است، چنانکه مؤلف گرانقدر آن در مقدمه کوتاه کتاب آورده اند: تفسیری است روان، ساده، مختصر و قابل استفاده برای افرادی که علاقه مندند از قرآن مفهومی بیش از ترجمه بدانند و در واقع تفسیر آیات الهی را بدانند و لکن تفاسیر موجود، طولانی و غالباً خسته کننده است. و نیز برای آنانکه دست یابی به قرآن و مفاهیم آن را ناممکن می دانند، این تفسیر که با بیانی ساده تنظیم شده است، مفید خواهد بود.

و سوم برای آنانکه به برکت انقلاب اسلامی، روی به اسلام آورده اند و به دنبال شرح و توضیح مختصر و مفیدی از آیات قرآنی هستند، ثمر بخش خواهد بود. (مقدمه، ۴-۵)

جناب بهرام پور در ادامه مقدمه، به منابع و مآخذ کتاب اشاره دارند و با یک توجه، مقدمه را به پایان می برند. در تفسیر هر سوره، مؤلف طرحی نو در انداخته اند و بعد از ذکر آیاتی از سوره، به ترجمه آن پرداخته اند و بعد محتوای سوره بیان شده و به دنبال آن در موارد لزوم مفهوم کلی آورده شده و در پی آن تفسیر آیات و ذکر نکاتی که لازم دیده اند. سعی مؤلف ستودنی و ارزشمند است و امید موفقیت ایشان را در ادامه این کار مفید از خداوند مسئلت داریم.